

Till:

Valdemarsviks kommun
Kommunstyrelsen och kommunstyrelsens arbetsutskott
Kommunfullmäktige

Kopia till:

Kansli och kommundirektör
Samhällsbyggnad
Diariet

Skrivelse med anledning av regeringens förslag om att luckra upp miljöbalkens skydd av dagens obrutna kuststräckor

Föreningen *Nej till kärnkraft i Valdemarsvik* verkar för att det inte ska etableras kärnkraft i kommunen och vill istället värna den fantastiska och unika naturen, landskapet, boendemiljön, friluftslivet, det lokala näringslivet och besöksnäringen.

För ett par veckor sedan fick föreningen kännedom om ett nytt [lagförslag](#) där regeringen vill luckra upp lagstiftningen kring riksintresset obruten kust (3 § 4 kap miljöbalken). Vi betraktar en möjlig lagändring med mycket stor oro eftersom det då skulle bli tillåtet att bygga ny kärnkraft vid Valdemarsviken. Idag är det förbjudet. Valdemarsviks kommun är en av remissinstanserna och vi vill med denna skrivelse framhålla de långtgående följder som lagförslaget kan få för kommunen, dess invånare och den viktiga besöksnäringen. Vi vill uppmana er att noga sätta er in i lagförslaget och inte göra som exempelvis Ystad kommun har gjort, dvs. att inte yttra sig alls. Detta är en alltför viktig fråga att inte yttra sig över för Valdemarsviks del och det är bråttom, senast den 15:e december ska remissvaret vara inne.

Fem snabba om obruten kust och regeringens lagförslag:

- Obruten kust skyddar de sista återstående och unika kuststräckorna i Sverige från storskalig utbyggnad av industrier, vindparker, raffinaderier och kärnkraftverk.
- Regeringens lagförslag är att ta bort skyddet avseende kärnkraft och skulle gälla alla idag skyddade kuster, dvs. Höga kusten, norra Bohuslän, Öland och norra Smålands- och Östergötlands skärgårdar.
- Det långtgående lagförslaget baserar sig inte som brukligt på någon statlig utredning, utan består enbart av en kort promemoria på knappt 17 sidor. Inga intressenter eller remissinstanser har öppet kunnat påverka och förbättra lagförslaget.
- Allt sker tidspressat och lagen föreslås gälla redan från 1 juli nästa år. Detta i kombination med ett smalt urval av remissinstanser riskerar att leda till att myndigheter och andra organisationer inte hinner sätta sig in eller ha väl avvägda synpunkter på lagförslaget.
- Förändringen av miljöbalken är extremt långtgående eftersom det öppnar för att skyddad natur storskaligt kan exploateras, vilket inte hänt i Sverige på mer än 100 år då nationalklenoden Stora Sjöfallet byggdes ut.

Inledning

Obruten kust handlar om de sista fyra orörda kuststräckor som återstår i Sverige och som därför skyddas i miljöbalken från storskalig exploatering. Det vill nu regeringen ändra på och har lagt fram ett lagförslag om att tillåta kärnkraftverk inom dessa helt världsunika

kuststräckor. Idag är områden med obruten kust lika skyddade som våra nationalälvar och borde kanske kallas för nationalkuster för att trycka på hur unika de är.

Föreningen *Nej till kärnkraft i Valdemarsvik* tar inte ställning för eller emot kärnkraft som energislag i sig utan är emot en utbyggnad i Valdemarsviks kommun. En stor anledning till det är den unika natur och skärgård som finns i kommunen och vars orördhet är basen för att locka invånare till kommunen, för besöksnäringen och en stor del av det lokala näringslivet. Medlemmarna i föreningen, som består både av kommuninvånare och fritidsboende, känner en stor oro för en storskalig kärnkraftsetablering och vad den skulle komma att innebära. Föreningen kan ha förståelse för att regeringen givet sina politiska ställningstaganden vill investera i kärnkraft som ett av flera energislag, men i den mån nya kärnkraftetableringar ska göras så bör det göras på lämpliga platser. Det får inte ske till priset av att vi offrar de sista orörda kuster vi har.

Bakgrunden och syftet med obruten kust

Efter andra världskriget skedde en omfattande, storskalig exploatering av Sveriges kuster med nya och större stålverk, pappersbruk och massaindustrier, stora oljeraffinaderier och kraftverk. Med kärnkraftens inträde och dess kylbehov ökade exploateringen ytterligare. Parallellt med den tilltagande exploateringen utvecklades även insikter om negativa konsekvenser. 1970-talet präglades av en växande kunskap om betydelsen av att hushålla med mark och vatten och andra natur- och miljövärden. Därför infördes i naturresurslagen på 1980-talet en lagstiftning om obruten kust som skulle skydda de fyra oexploaterade kuststräckor som fortfarande återstod från storskalig verksamhet.

Skyddet av dessa kuststräckor utformades genom att de pekades ut som riksintresseområden och att storskaliga verksamheter inom dessa var förbjudna, dvs. ett mycket starkt skydd. Det som skulle skyddas var framför allt friluftsliv, landskapsbild och natur.

När miljöbalken kom 1999 lyftes den gamla naturresurslagen om obruten kust in i hushållningsreglerna i kapitel 4 och återfinns idag under 3 §. De områden som under nu mycket lång tid har haft ett starkt skydd är norra Bohuslän, Öland, Höga kusten samt norra Smålands- och Östergötlands skärgårdar (kuststräckan från Simpevarp till Arkösund). Till följd av skyddet saknar dessa kuststräckor fortfarande storskaliga verksamheter, men det kan förändras nu.

Obruten kust är våra nationalkuster

Det går att dra paralleller mellan obruten kust och lagstiftningen kring våra nationalälvar. Båda har samma typ av skydd från storskaliga verksamheter och har kommit till som en följd av en alltför omfattande exploatering av andra kuster och vattendrag. Ett bättre namn för dessa skyddade kuststräckor vore nationalkuster. Ingen idag skulle seriöst driva frågan om att bygga ut Vindelälven, Kalixälven eller Torneälven och detsamma borde gälla för Höga kusten, Öland, norra Bohuslän och norra Smålands- och Östergötlands skärgårdar.

Det största hotet mot skyddad natur på över 100 år!

I Sverige har vi i modern tid oftast respekterat natur som skyddats och det gäller i ännu högre grad stora skyddade områden som exempelvis våra nationalparker, Natura 2000-områden, naturreservat, nationalälvar och givetvis obruten kust. Faktum är att vi får backa mer än hundra år tillbaka i tiden för att finna ett förslag som har sin motsvarighet till lagförslaget om obruten kust. För hundra år sedan handlade det om ett av Europas då mest spektakulära vattenfall, Stora Sjöfallet i Lappland. Det är än idag en exploatering som är som ett öppet sår

och som berör många på ett djupt plan. Regeringens lagförslag innebär i praktiken att södra Sveriges mest orörda skärgårdar i Tjust, Gryt och Sankt Anna hotas, men också Höga kusten, Öland och Bohuslänns klippiga kust och fiskelägen.

Vad kan man säga om lagförslaget?

Det normala förfarandet vid stora förändringar av gällande lagstiftning, i detta fall miljöbalken, är att det genomförs en statlig utredning som grundligt går igenom den historiska bakgrunden som lett fram till nuvarande lagstiftning och de överväganden och bedömningar som ligger bakom ett lagförslag, samt även redogör för hur man beaktar miljöaspekter ur både nationell och internationell synvinkel. En sådan utredning ska förstås även innehålla en utförlig konsekvensbeskrivning av det nya lagförslaget. Sammantaget handlar det ofta om flera hundra sidor text, vilket är det som krävs för att ge en djup förståelse av ett nytt lagstiftningsförslag.

Regeringens lagförslag om att ta bort skyddet för de obrutna kuststräckorna följer inte denna tradition. Ingen utredning har gjorts, utan förslaget består av en promemoria på knappt 17 sidor med god sidmarginal. I promemorian upptar formalia såsom framsidan, innehållsförteckning, sammanfattning, själva förslaget till ny lagtext, ikraftträdande och författningskommentarer sex av dessa 17 sidor. Det innebär att elva sidor i verkligheten ägnas åt bakgrunden till förslaget och dess konsekvenser. En (1!) av dessa sidor ägnas åt konsekvenser för miljö, klimat och människors hälsa och här konstateras inledningsvis att:

"De föreslagna ändringarna har inte i sig någon direkt påverkan på miljön, klimatet eller människors hälsa eftersom det alltid kommer att krävas en prövning i det enskilda fallet inför en etablering av en kärnteknisk anläggning."

Detta är på intet sätt en korrekt konsekvensbeskrivning och regeringens påstående är dessutom inte sant! Det går inte att påstå att ett upphävande av dagens förbud mot storskalig exploatering är detsamma som vad en miljöprövning i det enskilda fallet skulle bli. Lagförslaget är en total uppluckring av det etablerade skyddet av obruten kust. Syfte är att kunna bygga kärnkraft i områden där det idag är förbjudet att bygga och detta kommer ofrånkomligen att leda till försämringar för det som riksintresset avser skydda, dvs. natur, friluftsliv och landskapsbild. I annat fall hade det nya lagförslaget inte behövts tas fram. Där tycker vi i föreningen att regeringen borde ha varit tydliga och ärliga med konsekvenserna, i stället för att som nu förespegla att det inte blir några konsekvenser.

Valdemarsviks kommun är en mycket viktig remissinstans

En annan nog så viktig aspekt för att lagstiftning ska bli väl utförd är att det kommer in remissyttranden och synpunkter både från ansvariga myndigheter och från andra organisationer i samhället som är engagerade eller berörs av frågan. När det gäller miljölagstiftning har dessutom miljöorganisationer och akademien en viktig uppgift att fylla. I avsaknad av en utredning bör det ges ordentligt utrymme för remissvar och synpunkter eftersom det normalt i utredningar ges en möjlighet att komma med synpunkter redan där. Föreningen har sett att fler "givna" remissinstanser borde ha fått inkomma med yttranden, exempelvis forskarsamhället eftersom de är pålästa, regionerna eftersom de ofta hanterar regionala skärgårdsprogram och skärgårdsstiftelser såsom fallet är i Östergötland, men även besöksnäringen, skärgårdsfrämjande organisationer och många fler. Eftersom deras synpunkter i princip kommer att saknas är det viktigt att exempelvis Valdemarsviks kommun deltar med ett remissyttrande.

Tiden är knapp

Regeringens promemoria är daterad till den 7:e oktober och sista dag för remissyttrande är den 15:e december. Det kan tyckas väl tilltaget men föreningen känner en oro för att de demokratiska processerna inte hinner med då ett remissvar rimligen behöver processas av både tjänstemän och folkvalda.

Vår intention med denna skrivelse är att framföra vår stora oro över regeringens lagförslag, som vi bedömer är ett omfattande och akut hot mot Valdemarsviks kommuns unika kvaliteter som bostadsort, verksamhetsort och plats att besöka. Den uppluckring av nuvarande miljölagstiftning som lagförslaget innebär, och som öppnar upp för att anlägga ett storskaligt kärnkraftverk längs denna i nuläget obrutna kust, riskerar att förstöra den unika och känsliga kust- och skärgårdsmiljö som är en av kommunens främsta tillgångar men också en nationell angelägenhet. Vi vill uppmana er som arbetar för Valdemarsviks bästa att noga sätta er in i lagförslaget och dess tänkbara konsekvenser och tydligt ta ställning emot både förslaget och det oseriösa förfarandet med avsaknad av en grundlig utredning och tillräcklig remisstid i en så här viktig fråga. Skulle ni vilja diskutera något av detta med oss i föreningen så står vi till ert förfogande.

Valdemarsvik den 26 oktober 2025

Styrelsen för föreningen Nej till kärnkraft i Valdemarsvik

Björn Horgby, ordförande (mejl: bjorn.horgby@oru.se tel: 0708748499)

Johnny Gliving

Birgitta Hellman Magnusson

Karolina Isaksson

Mika Liffner

samt de adjungerade styrelseledamöterna John Askling, Björn Ingelgård och Nils Schirren.

Skrivelsen har beslutats digitalt och saknar därför namnunderskrifter.

Länkar till lagförslaget

Lagförslaget:

<https://regeringen.se/rattsliga-dokument/departementsserien-och-promemorior/2025/10/ny-karnkraft-i-sverige-fler-mojliga-platser-vid-kusten/>

Remissinstanser och remissvar:

<https://www.regeringen.se/remisser/2025/10/remiss-av-promemorian-ny-karnkraft-i-sverige--fler-mojliga-platser-vid-kusten/>